

KRİZDEN İNNOVASYONA: GÜNEY KORE ÖRNEĞİ

Erhan ATAYYrd.Doç. Dr., Süleyman Şah Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, İşletme Bölümü,
e-mail:eatay@ssu.edu.tr

ÖZET: Kore harbinden sonra hızla gelişen Güney Kore, bugün hem OECD, hem de G-20 üyesidir. Savaş sonrasında ithalat ikamesine yönelik bir politika izlenmişken, 1960'lardan sonra ihracat eksenli bir kalkınma stratejisi izlendi. Girişimcilikleriyle öne çıkmış ve hükümet planlamalarına sadık aile şirketlerine (chaebol) sağlanan teşviklerle kalkınma tercih edildi. 1970'lerde ağır sanayi ve kimya sanayi, 80'li yıllarda otomotiv ve elektronik, 90'lı yıllardan itibaren ise bilişime doğru kayan bir süreç izlendi. Güney Kore, 1997 yılında Asya Ekonomik Krizini aşmak ve bunu bir fırsata çevirmek için değişik stratejiler izledi. Çok büyümüş, pek çok alanda farklılaşmış, kontrol edilmesi zorlaşan ve bu halleriyle ülke ekonomisine yük hale gelmeye başlayan chaeboller yeniden yapılandırıldı. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler), özellikle teknolojik araştırma geliştirme yapmayı hedefleyen girişimci işletmeler (Venture Business) desteklenerek gelişmeleri sağlandı. Hem Kore Savaşını, hem de Asya Ekonomik Krizini yaşayan Kore, krizleri fırsatlara çevirmesini bildi.

Anahtar Kelimeler: Kore, Ekonomik Kalkınma, İnnovasyon, Chaebol, Venture İşletmeler, KOBİ

FROM CRISIS TO INNOVATION: THE CASE OF SOUTH KOREA

ABSTRACT: South Korea has developed rapidly after the Korean War and is a member of both G-20 and OECD now. Import substitution policy was followed after the war and export oriented development strategy was implemented after the 1960s. Development incentives were supplied mainly to the big family enterprises (chaebols) that were loyal to government policies and strategies. It is obvious that developing industries in the 70's was heavy industry and chemical industry, automotive and electronics in the 80's and information technologies during 90's. South Korea has followed different strategies to overcome 1997 Asian Financial Crisis and turn it to an opportunity for innovative policies. Big Korean family holdings (Chaebols) that was difficult to control, became a burden to national economy and diversified in many areas were restructured. Small and medium-sized enterprises (SMEs), especially the entrepreneurial venture businesses, that were aiming to conduct technological research and development, were actively supported by government. In spite of experiencing both Korean War and Asian Financial Crisis, Korea changed them to an opportunity for economic development.

Key Words: Korea, Economic Development, Innovation, Chaebol, Venture Businesses, SME

Giriş

Günümüzde Kore şirketleri pek çok alandaki teknolojik yeniliklerde isimlerini duyurmaktadırlar. Kore tekstilden, kimya sanayine, ağır sanayiden otomotiv ve bilişim teknolojilerine kadar uzanan alanlarda araştırma ve geliştirme odaklı çalışan insan gücü ve gelişmiş endüstriyel altyapısıyla dikkat çekmektedir. Doğu Asya'daki ekonomik gelişim modellerine bir örnek olması itibarıyla, 1997 Asya Ekonomik Krizi öncesinde Kore'nin gelişiminin üç önemli özelliği göze çarpmaktadır. Bunlar devletin iş dünyasını şekillendirmedeki tartışılmaz rolü, devlet bankalarının sıkı kontrolündeki finans sistemi ve değişik alanlarda farklılaşmış büyük aile şirketlerinin (chaeboller) tekeli (Hahm, 2003: 79).

1961 yılında askeri bir darbeyle iş başına gelen General Park Chong Hee ile başlayan Kore'nin ekonomik kalkınma hamlesinin meyveleri 1970'lerin sonu itibarıyla alınmaya başlandı. Yabancı ortaklığının hiç olmadığı milli bir kalkınma modeli geliştirmek isteyen hükümet, hem devletin finansal kaynaklarını hem de yurtdışından elde etmiş olduğu kredileri devlete ait bankalar yoluyla, serbest piyasaya göre oldukça makul olan faiz oranlarında chaebol'lerin kullanımına sundu. Değişik mekanizmalarla sürekli teşvik gören chaeboller, Kore ekonomisini kontrol eder hale geldiler (Amsden, 1989:79; Diaz, 2009:141; Lee, 2003:24). Örneğin 1989 yılı itibarıyla Kore'nin en

büyük 43 chaebolü üretimden kaynaklanan satışlarının % 41'ini gerçekleştirmiş, toplam ihracaatın ise % 50'sinden fazlasını yapmışlardır (Hamilton vd. 2000:292).

Chaeboller, başarılı olan KOBİ'leri kendi altyapılarına katıp entegre ederek hızla büyüme imkanına sahiptiler. Zayıf olan KOBİ'ler, chaebollerin gölgesinde ve onlardan arta kalan alanlarda faaliyet gösterebiliyorlardı. Hükümetin sınırsız desteğini ardına alan chaeboller, kolaylıkla teknolojik gelişmeleri takip ederek içselleştirdiler ve yeni ürünler ortaya koydular (Kong, 2000:105; Park, 2008:57). Gelişimlerinin ilk yıllarında ürün çeşitliliğinden ziyade bir kaç kalem ürünü seri üretimle ucuzlaştırmaya çalışan chaeboller, zamanla kalitenin artırılması, ürünlerde farklılık ve teknolojik üstünlük sağlama gibi konularla meşgul oldular.

İnsan gücüne dayalı üretimden, getirisi yüksek bilişim sektörüne geçişte chaebollerin rolü inkar edilemez. Ancak özellikle son dönemdeki başarı grafiğinin ardında, 1997 Asya Ekonomik Krizi sonrasında hükümet politikaları ile desteklenen girişimci KOBİ'lerin (Venture İşletmeleri) rolü de inkar edilemez (OECD, 2002:150). Girişimci, teknolojik araştırma, geliştirme ve üretime odaklı KOBİ'lerin Kore'nin toplam milli üretimine sağladıkları katkı ile beraber ülkenin teknoloji liderliğinde de önemli bir rol oynadıkları söylenebilir (Kim & Lee, 2000: 359).

1997 Asya Ekonomik Krizi öncesi chaebol'ler, kuruluşlarından itibaren yatırımları için gerekli olan sermayeyi çoğunlukla devlet bankalarına düşük faiz oranlarıyla borçlanma veya hükümetin vermiş olduğu teminatlarla yurtdışından yatırım sermayesi elde etme gibi yöntemlerle sağlamışlardır. Bunun neticesinde yüksek borç-özsermaye oranlarının altında ezilmişlerdir. Asya krizi ile birlikte hükümet, ağır borçların altında ezilen chaebollerin yeniden yapılandırılmasına çalıştı. Ayrıca kriz öncesinde chaebollere gösterilen destek ve kredi imkanları küçük ve orta ölçekli işletmelerden esirgenmişti. Bu sebeple bankalara ve kredi kuruluşlarına teminat olarak gösterebilecekleri yeterli emlak ve varlığa sahip olmayan KOBİ'ler yatırımlarını gerektiği ölçüde gerçekleştirememişlerdir (Chung vd. 1997:63; Harvie ve Lee, 2002: 248).

Kriz sonrası programların ana hedefi hükümet desteğinden yoksun ve Chaebollerin tekelleşmesi karşısında ezilen KOBİ'lerin, özellikle teknoloji eksikliğini araştırma ve geliştirme yapan girişimci firmaların desteklenmesi olmuştur. Bankaların KOBİ'lere olan kredi desteğini sağlayacağı düzenlemelere gidilmiş, hükümet tarafından kurulan KOBİ destek fonları vesilesiyle cömert özkaynak aktarımı ve vergi indirimleri gibi kolaylıklar sağlanmıştır. Ayrıca ferdi yatırım destekçisi (business angels) müessesinin yapılandırılması için gerekli kanuni altyapı hazırlanmış, KOBİ'lerin ağırlıklı olarak listelendiği ayrı bir borsa oluşturularak KOBİ hisselerinin yatırımcıya arz etmelerinin önündeki prosedürler basitleştirilmiştir. Genel olarak KOBİ'lerin özel olarak ise girişimci venture işletmelerin önünü açarak teknolojik araştırma, geliştirme ve üretime yönelik bir ortam oluşturmaya yönelik politikalar izlenmiştir (Baygan, 2003: 6).

Kore Kalkınmasının Tarihi Süreci

Kore bir insan ömrüne sığdırılacak kısa bir süreçte zirai üretime endeksli bir ülke konumundan, dünyanın en büyük 15 büyük ekonomisi konumuna geldi. 1962 yılından günümüze Kore ekonomisi ortalama %8'lik bir oranla büyüyerek kişi başına düşen milli gelirini 87 dolardan 2011 yılı itibarıyla 20759 dolara yükseltti. 1997'deki Asya krizini yaşamış olmasına rağmen 1999'da %10'luk bir büyüme hızını yakalamayı başardı. Kore şirketleri 1960'lı yılların ortalarında tekstil, hazır giyim, oyuncak gibi iş gücüne dayalı basit üretim standartları gerektiren ürünlerden, 70'li yıllarda gemi, çelik, elektronik ev aletleri ihraç etmeye ve uluslararası büyük projelerin inşası için ihalelere girmeye başladılar. 1980'lerde başlayıp 1990'lara kadar devam eden zaman diliminde ise yarı iletken hafıza kartları, bilgisayar, otomobil, cep telefonları, LCD ve plazma televizyonları gibi ileri teknoloji gerektiren ürünler belli başlı ihracat kalemleri oldu (Kim, 1997: 159, 232; Yoo ve Winsor, 2009:56).

1960'larda iş gücüne dayalı üretim sektöründe, 1970'lerde sermaye odaklı ağır sanayi ve kimya sektöründe ilerleyen Kore, 1997 Asya Ekonomik Krizini mütakiben bilişim teknolojilerine yönelmiş durumdadır. Kore'nin

kalkınma süreci beş bölümde incelenebilir: 1) Savaş, yeniden inşa ve toprak reform, 2) İhracat eksenli ekonomi, 3) Ağır sanayi ve kimya sanayinin gelişimi, 4) Yapısal düzenlemeler ve liberalleşme süreci, 5) Finans sektörünün liberalleşmesi (Chung vd. 1997:26)

Savaş, yeniden inşa ve toprak reformu (1950-1960)

Dış dünya ile ilişkileri 19. yüzyılın sonlarına kadar oldukça sınırlı olan Koreyi, 1910 yılında Japonya işgal etti. İkinci dünya savaşında Japonya'nın yenilgiye uğrayarak Kore yarımadasını terk etmesine kadar geçen 40 yıla yakın bir zaman diliminde Kore daha çok Japonya'ya zirai ürünler ihraç eden bir ülke konumundaydı. Çalışan nüfusun üçte ikisi ziraat sektöründe istihdam olunuyor, her 5 Koreli'den 3'ü köylerde ve kırsal kesimde hayatını sürdürüyordu (Amsden, 1989:52; Ungson vd. 1997:47).

1948 yılında yeni kurulmuş sömürge sonrası bir ülke olarak varlığını devam ettirmeye çalışırken patlak veren Kore Harbi, ülkenin zaten kötü durumda olan şartlarının savaş sürecindeki kayıplarla ve yıkımlarla daha da kötüleşmesine sebep oldu. Örneğin tersanelerin yüzde 80'i ve tekstil dokumacılığının yüzde 50'si savaş sırasında kaybedildi. Kore Harbi, Japonlarca inşa edilen endüstriyel tesislerin yıkılmasına, Kore'nin önemli bir ihracat ortağı olan Japon pazarının istikrarsızlaşmasına, enerji kaynaklarının ve ağır sanayi tesislerinin Kore yarımadasının kuzeyinde, hafif endüstrilerin ve ziraatın ise güneyinde kalmasına sebebiyet verdi (Choi, 1976: 120-125; Eriksson, 2005:15).

1948 yılında devlet başkanı olan Syngman Rhee, doktorasını Amerika'da tamamlamış bir entellektüeldi. Serbest Pazar ekonomisine inanıyordu ve gündeminde hızlı ekonomik kalkınma yoktu. Yeni kurulan devletin kurumsallaşması ve ithalatın ikamesine yönelik politikalar izliyordu. Bu döneme ait iki önemli gelişmeden ilki, 1948-1950 yılları arasında gerçekleştirilen toprak reformu sayesinde geleneksel toplum yapısında yer alan aristokrat 'yangban' sınıfının sahip oldukları topraklarının dağıtımı ve neticesinde ülkede sınıf ayrımının kalmamasıdır (Jones ve Sakong, 1980:35; Landsberg vd. 2007:159). Diğeri ise Japonların sahip olduğu işletmelerin ileride ülkenin ekonomik gelişmesinde önemli roller oynayacak olan girişimci iş adamlarına dağıtılmasıdır (Jones ve Sakong, 1980:35; Landsberg vd. 2007:159).

1954'ten 1959'a kadar olan süreçteki yeniden yapılandırma projelerinin %70'den fazlası özellikle Amerika'nın büyük çoğunluğunu karşıladığı dış yardımlarla gerçekleşti. Savaş sonrası dönemin en belirgin özelliği uzun vadeli ekonomik kalkınmadan ziyade harap haldeki ülkeyi yaşanabilir hale getirme gayretleridir. Özellikle kırsal kalkınma ve işsizlikle mücadele hükümetin öncelikli politikaları arasındaydı. 1953'den 1962'ye kadar olan dönemde kişi başına düşen milli gelir 67 dolardan 87 dolara yükselmiş, ancak Amerikan yardımları da 194 milyon dolardan 232.2 milyon dolara ulaşmıştır (Congressional Budget Office Memorandum, 1997:14; Ungson vd. 1997:47,48).

İhracat eksenli ekonomi (1961-1973)

1960 yılında Rhee hükümetinin kuvvetli öğrenci protestolarıyla sona ermesini mütakiben başa geçen Chang Myon hükümetinin ömrü sadece bir yıl sürebildi. Sonrasında Japonya'da askeri akademiden mezun olup Japon ordusunda vazife yapmış olan ve Güney Kore ordusunda tümgeneral rütbesindeyken askeri bir darbe ile iktidarı ele geçiren Park Chung Hee'nin dönemi başladı. Park, uzun yıllar sürecek olan iktidarı boyunca iki ana konu üzerinde durdu. İlki sağlanan yabancı yardımları girişimci işletmelere aktararak ihracata teşvik, diğeri ise ağır sanayi hamlesi yapmaktı (Kim, 1997:99; Ungson vd. 1997:48, 50).

Kore'nin ihracatının 1962'de 50 milyon dolardan, 1971'de 1,07 milyar dolara çıkması ve yıllık ortalama ihracat artışının % 38,8 olması bu politikanın doğruluğunu göstermektedir. İhracat eksenli politika ülke çapında sürekli yeni üretim işletmelerinin açılmasına ve işsizlik oranlarının düşmesine neden oldu. Bu dönemde ithalatın ikamesi ve ihracatın teşvikine yönelik temel endüstrilerin (çimento, gübre ve rafineri), insan gücüne dayalı hafif sanayinin

(tekstil, ayakkabı, kontraplak ve peruk gibi) ve temel altyapının (iletişim, elektrik ve ulaşım) geliştirilmesine yoğunlaşıldı (Chung vd. 1997:29; Ungson vd, 1997:51).

Bu dönemin belli başlı özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür. 1) Kore Merkez Bankası maliye bakanlığının altında konuşlandırıldı. Bu politikayla ülke çapındaki tüm bankalarda en büyük hissedar hükümet olduğu için faiz oranlarının belirlenmesi, gelen dış yardımların kredi olarak hangi firmalara, hangi oranlarla ve sürelerle verilmesi gerektiğinin kararlaştırılması ve banka yönetiminin hükümetçe atanması sağlandı. 2) Bizzat devlet başkanın iştirak ettiği aylık ticaret özendirme toplantılarında, hangi şirketlerin hangi sektörlerde çalışması gerektiği gibi hedeflerin tayini, ihracata yönelik şirket bazlı hedef tesbiti ve pratik uygulamalarda karşılaşılan sorunların çözüme kavuşturulması sağlandı. 3) Dış pazarda ihracat imkanlarını araştırmak amacıyla Kore Ticaret Promosyon Ajansı (KOTRA) kuruldu ve yurt dışında teşkilatlanması sağlandı (Hiemenz, 1999:144-145).

Ağır sanayi ve kimya sanayinin gelişimi (1973-1979)

Park Chong Hee, ikinci döneminde ağır sanayi ve kimya sanayinin kuruluşu için gayret göstermiştir. 1973 yılında yayınlanan bir deklarasyonla otomobil, gemi yapımı, endüstriyel makina üretimi, elektronik endüstrisi ve petrokimya endüstrileri gibi alanlar için yatırım yapılacağı açıklandı. Bu endüstrilerin kuruluşu için büyük miktarda sermaye ve devlet desteği gerekmektedir. Yatırım yapacak olan chaebol'ler için vergi indirimleri sağlandı. Kore Kalkınma Bankası eliyle yurtdışından gelen yardımların düşük faizlerle ve uzun vadeli olarak chaebol'lere aktarımı temin edildi. Örneğin 1975 ile 1977 yılları arasındaki tüm banka kredilerinin yüzde 60'ı bu endüstriler için kullanıldı. Yapılan bu çalışmalar neticesinde ağır sanayi ve kimya sanayince üretilmiş olan ürünlerin toplam ihracattaki payları 1972'de % 25, 3 iken 1982'de % 52, 8' e çıktı (Chung vd. 1997:30; Sridharan, 1996:69).

Yeni teknolojilerin endüstriye adaptasyonu amacıyla hükümet tarafından, Kore Makina ve Metal Enstitüsü, Elektronik ve Telekomünikasyon Araştırma Enstitüsü, Kore Kimyasal Teknoloji Araştırma Enstitüsü, Kore Standartlar ve Bilimsel Araştırma Enstitüsü, Kore Enerji Araştırmaları Enstitüsü ve Kore Okyanus Araştırmaları Enstitüsü gibi kuruluşlar kuruldu. Bu enstitülerin kuruluşuyla aynı zamanda özel şirketlere yönelik projelerin geliştirilmesi hedeflenmiştir (Kim ve Nelson, 2000: 273).

Yapısal düzenlemeler ve liberalleşme süreci (1980-1990)

Dünya çapındaki petrol krizi, Güney Doğu Asya'da ucuz iş gücü ile gelişmeye başlayan Endonezya, Malezya gibi ülkelerin varlığı, devlet başkanının bir suikaste kurban gitmesinin verdiği politik belirsizlik ve finansal kaynakların büyük oranda ağır sanayine ayrılması gibi sebeplerle, 1980'li yılların başında Kore yüksek enflasyon (1980 de % 25,6), düşük büyüme hızı (-4,8) ve yüksek dış borçlarla mücadele ediyordu (Chung, Lee and Jung, 1997: 31).

1980 de iş başına gelen ve yine eski bir ordu generali olan Chon Du Hwan'ın en önemli politikası fiyat dengesini oluşturmak, pazarın liberalleştirilmesi, dengeli ekonomik büyüme ve ithalatın kotalarının kaldırılmasıydı. Bunun dışında bankaların özelleştirilmesi, yeni finansal kurumların tesisi ve faiz oranlarının artırılmasına yönelik politikalar izlendi. Ağır sanayi ve kimya sanayine olan kredi aktarımları durduruldu. Chaeboller arasında kartelleşmeyi ve fiyat sabitlemeyi engelleyecek önlemler alındı. Araştırma-geliştirme ve teknolojik projelerin teşvikine yönelik düzenlemelere gidildi. Bunların neticesinde 1986 yılında ticaret dengesi fazlalığı 4,2 milyar dolara ulaştı (Ungson vd. 1997:52, 53).

Bu dönemde Chaebol'lerin desteklenmesi ve ağır sanayi yatırımlarından daha ziyade KOBİ'lerin desteklenmesine yönelik politikalar geliştirilmeye çalışıldı. Ancak başarıya doymayan ve önceki dönemlerde cömert hükümet destekleriyle büyüyen chaebol'ler, hızla farklılaşmaya ve pek çok alanda faaliyet göstermeye başladılar.

Kore ekonomik olarak daha iyi seviyeye geldikçe öğrenciler ve işçiler arasında politik ifade özgürlüğü, daha iyi yaşam ve millî gelirin adaletli dağıtımı gibi konular gündeme geldi. Öğrencilerin ve geniş halk kesimlerinin

katılımlarıyla gerçekleştirilen darbe hükümetine karşı olan gösteriler, 1987 yılında hükümetin bazı tavizler vermesini sağladı. Yeni iş başına gelmiş olan Roh Tae Woo, işçi hareketlerine serbestiyet, kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesi, ithalat serbestisi ve sektörlere yapılan devlet yardımlarının azaltılması gibi bazı politikaları uygulamaya koymak zorunda kaldı. Fakat işçilere tanınan sendika haklarıyla ücretler yıllık %13, tüketici fiyatları ise yıllık %7 artış gösterdi (Chung vd. 1997:31; Kim ve Bae, 2004:92, 93).

Finans sektörünün liberalleşmesi ve globalleşme (1990'lerden günümüze)

1961'den 1992'ye kadar generallerce yönetilmiş olan Kore'nin başına 1992 yılında yapılan demokratik seçimlerle Kim Yong Sam geldi. Ekonomik kalkınma büyük ölçüde hedeflerine ulaşmış, demokratikleşme yolunda önemli adımlar atılmıştı. İktidardayken ajandasında teknolojik inovasyonu ve bilgi akışını hızlandırma, eğitim sistemin yeniden yapılandırılması, ulaştırma sistemi gibi genel olarak alt yapının güçlendirilmesi ve dünya ile entegrasyona yönelik politikalar ön plana çıktı. Yabancı yatırımcıyı çekebilecek bazı kolaylıklar sağlandı. Bu dönemde hükümet müdahaleci, yönlendirici politikalarla ziyade, düzenleyici, endüstriye ve genel yaşama dair altyapıyı güçlendirici, teknoloji ve eğitim odaklı politikalar izledi. Hükümetin düzenleyici eli, piyasaların düzenleyici eliyle yer değiştirmeye başladı (Chang, 2008:197; Ungson vd, 1997: 59).

İş başına gelen değişik hükümetlerce izlenen kalkınma politikalarının ülkeyi nasıl değiştirdiğini anlamak için, Kore'nin ihrac ettiği ilk 10 ürünün yıllara göre nasıl farklılaştığını incelemekte fayda var. Tablo 1' de görüldüğü üzere 1980'lerde ilk sıradaki ihrac ürünü konfeksiyon ürünleri iken, 2007 yılında ilk sırayı otomotiv sektörü almıştır. 1980'lerdeki ilk 10 ihrac kalemi ile 2007'deki ilk 10 ihrac kalemi karşılaştırıldığında değişim anlaşılabilir. 1980'lerdeki ürünler daha çok üretim ve iş gücüne dayalı kalemler iken, 2000'li yıllarda teknoloji ağırlıklı kalemlerin varlığı dikkat çekmektedir.

Tablo 1 Kore'nin İhrac Ürünlerinin Yıllara Göre Farklılaşması

Sıra	1980	1990	2000	2007
1	Konfeksiyon	Konfeksiyon	Yarı iletkenler	Otomotiv
2	Demir Çelik	Yarı İletkenler	Otomotiv	Yarı İletkenler
3	Gemi Yapımı	Ayakkabı	Gemi Yapımı	Telekomünikasyon
4	Sentetik Fiber	Gemi yapımı	Cep telefonu	Gemi Yapımı
5	Ses Aletleri	Video Donanımları	Sentetik Fiber	Petrol Ürünleri
6	Araba Lastiği	Demir ve Çelik	Otomotiv Yedek Parça	Tv Ekranı
7	Ağaç Ürünleri	Sentetik Fiber	TV Ekranı	Araba Parçaları
8	Diğer ürünler	Bilgisayarlar	Telekomünikasyon	Bilgisayarlar
9	Yarı iletkenler	Ses Aletleri	Bilgisayarlar	Görsel Donanım Aletleri
10	Video	Otomotiv	Renkli Televizyon	Elektronik ürünler

Kaynak: Korean International Trade Association

Alıntı: Chung, S.C. (2011), *Innovation, Competitiveness, and Growth: Korean Experiences*, Annual World Bank Conference on Development Economics 2010, Global

Genel özellikler

1990'lı yıllara kadar iktidarı elinde tutmuş olan idarecilerin ortak özellikleri otoriter, asker kökenli ve darbeyle iş başına gelmiş olmaları, merkeziyetçi ve kuvvetli bir milliyetçi kalkınma politikası izlemeleriydi. Bu dönemde iş başındaki hükümetler devlet merkezli ve 5'er yıllık kalkınma planlarıyla hangi sektörlerle öncelik verileceğinin ve hangi şirketlerin bu sektörlerde çalışacaklarının yoğun bir şekilde takip edildiği bir politika izliyorlardı. Özellikle General Park Chong Hee zamanında oluşturulan ve kalkınma ve sanayi projelerini takip ve koordine eden Ekonomik Planlama Kurulu (EPK), devletle özel sektörün ortak hedeflerde birleşmesinde önemli bir rol üstlenmekteydi (Kim, 2006: 12; Lee, 2006:84).

Dış dünyadaki teknolojiye erişim ve teknolojiyi millileştirme ekonomik kalkınmanın önünde önemli bir hedefti. Teknoloji transferinin önemli yollarından birisi de yabancı yatırımcıyı ülkeye çekmekti. Ancak Kore, izlemiş olduğu milliyetçi kalkınma modeli ile bu yolu tercih etmedi. 1983 yılına kadar yurt içinde kurulacak olan yabancı ortaklı şirketlerde yabancıların hissesine sınırlandırma getirilmiş, yabancı ortaklı işletmelerin önlerine konulan minimum ihracat hedeflerini tutturmaları gibi şartlar konulmuştu. Bu sebeple yabancı yatırımcıların Kore ekonomik gelişimindeki rolleri oldukça azdır. 1983 yılından sonra ekonomi liberalleşmeye başladıkça devletin finans sektörü üzerindeki kontrolü gevşemeye başlamış iç pazar kısmi oranda ithal mallara açılmış ve özellikle üretim alanında yabancı yatırımcıyı çekebilecek kanunlar yapılmıştır (Kim ve Rahlman, 1999: 188).

Yabancı sermayeye yaptırılan anahtar teslimi fabrika, ithal edilmiş olan teknoloji ürünü üretim tezgâhlarının ve makinelerin ters mühendislikle (reverse engineering) anlaşılmaya çalışılması gibi metotlar da teknolojinin geliştirilmesinde kullanıldı. Yabancı yatırımcının bizzat ülkeye gelmesinden çok teknoloji lisanslama yolu tercih edilmiştir. Özellikle Japonya ve Amerika, Kore'deki toplam yabancı yatırımların % 80'ine ve teknoloji lisanslarının ise %70'ine sahiptiler. Neredeyse 20 yıl boyunca yabancı yatırımcıya karşı uygulanan yatırım sınırlamaları seksenli yılların ikinci yarısından sonra kaldırıldı (Cyhn, 2002:34).

Bilim ve Teknoloji Politikaları Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre Kore Hükümeti endüstriyel araştırma, geliştirme ve inovasyon için 259 program sunmaktadır. Araştırma ve geliştirmeye yönelik olarak sunulan finansal destek programlarının hükümetçe sunulan tüm destek programlarının arasındaki oranı % 30'a ulaşmaktadır. Bu destek programlarının içerisinde teknoloji transferi programlarının oranı % 13'ü, insan kaynakları gelişimi programları ise % 11'i bulmaktadır (Chung, 2010: 338).

Araştırma, geliştirme ve teknolojiye olan yatırım meyvelerini vermeye başladı. Ülkedeki değişimin ve teknolojik gelişimin bir belirtisi olarak görülebilecek patent sayılarında ki artış bunu göz önüne sermektedir. 1960'larda 219 olan patent sayısı 2007 itibarıyla 564 kat artış göstererek 123.705'i bulmuştur (Tablo 2). Alınan patentlerin endüstriye göre dağılımlarına bakıldığında özellikle elektronik ve telekomünikasyon alanlarında alınan patent sayısı yıllara göre artış göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 2 Yıllara Göre Kore Patent Kurumu Tarafından Verilen Patent Sayıları

1955	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2007
52	219	266	1632	7762	34958	73512	123705

Kaynak: Kaynak: Kore Patent Kurumu (Korean Intellectual Property Office, KIPO) <http://www.kipo.go.kr/upload/en/download/Registrations.xls> (10 mart 2012 tarihinde erişildi.)

Tablo 3 Endüstriye ve Yıllara Göre Patent Sayısı Dağılımları

Endüstriye Göre Patent Dağılımları								
Endüstri	1996	1997	1998	1999	2000	2005	2006	2007
Makine	2.644 (16,0%)	4.297 (17,5%)	10.868 (20,5%)	12.716 (20,3%)	5.783 (16,5%)	13.398 (18,2%)	18.164 (15,0%)	16.766 (13,6%)
Kimyasallar	3.178 (19,2%)	3.508 (14,3%)	7.210 (13,6%)	6.977 (11,1%)	3.442 (9,8%)	9.349 (12,7%)	13.554 (11,2%)	12.506 (10,1%)
Fiberler	513 (3,1%)	862 (3,5%)	1.108 (2,1%)	1.471 (2,3%)	613 (1,8%)	1.561 (2,1%)	2.022 (1,7%)	2.104 (1,7%)
Elektrik & Telekomünikasyon	7.324 (44,3%)	12.031 (48,9%)	26.743 (50,6%)	33.117 (52,9%)	20.917 (59,8%)	34.662 (47,2%)	65.527 (54,2%)	68.877 (55,7%)
İnşaat ve Yapı	411 (2,5%)	610 (2,5%)	1.393 (2,6%)	1.706 (2,7%)	746 (2,1%)	3.502 (4,8%)	6.265 (5,2%)	7.316 (5,9%)
Maden & Metal	936 (5,7%)	809 (3,3%)	1.222 (2,3%)	1.954 (3,1%)	998 (2,9%)	2.673 (3,6%)	3.558 (2,9%)	3.662 (3,0%)
İçecek, Medikal & Hyjen	900 (5,4%)	1.373 (5,6%)	2.669 (5,0%)	2.544 (4,1%)	1.527 (4,4%)	4.938 (6,7%)	6.782 (5,6%)	7.165 (5,8%)
Office Malzemeleri & Baskı Malzemeleri	142 (0,9%)	322 (1,3%)	501 (0,9%)	725 (1,2%)	187 (0,5%)	645 (0,9%)	858 (0,7%)	755 (0,6%)
Ziraat, Ormancılık & Denizcilik	121 (0,7%)	189 (0,8%)	319 (0,6%)	424 (0,7%)	219 (0,6%)	797 (1,1%)	1.034 (0,9%)	1.273 (1,0%)
Diğerleri	347 (2,1%)	578 (2,4%)	867 (1,6%)	1.001 (1,6%)	524 (1,5%)	1.987 (2,7%)	3.026 (2,5%)	3.281 (2,7%)
Toplam	16.516 (100,0%)	24.579 (100,0%)	52.900 (100,0%)	62.635 (100,0%)	34.956 (100,0%)	73.512 (100,0%)	120.790 (100,0%)	123.705 (100,0%)

Kaynak: Kore Patent kurumu (Korean Intellectual Property Office, KIPO) <http://www.kipo.go.kr/upload/en/download/Registrations.xls>
10 Mart 2012 tarihinde erişildi.

Kore ekonomik gelişiminin temelinde güçlü aile şirketlerinin desteklenmesi yatarken, dengeli ve sağlıklı bir kalkınma için lazım olan KOBİ'lere gereken özen gösterilemedi. KOBİ'lerin sağlam, ekonomik ve teknolojik bir altyapıya sahip olmaması uzun planda ekonomi için de bir tehdit oluştuyordu. Her ne kadar profesyonel bir yönetim anlayışına sahip olmasalar da KOBİ'lerin sahip olduğu girişimcilik ruhu rekabetçi bir ekonomi için vazgeçilmez bir şarttır (Chung, 1999:80).

Chaebollerle arasında çalışanlara ödenen maaş noktasında çok fark bulunan Kore KOBİ'leri, kabiliyetli ve donanımlı yeni mezunları işe alma noktasında çokta cezbedici görünmüyorlar. Çin'in kapılarını dünyaya açması ile birlikte sunduğu ucuz iş gücü ve ürünler, geleneksel olarak üretim ve iş gücüne dayalı olarak gelişmiş olan KOBİ'lerin rekabetçi avantajını elinden almış durumdaydı. Bu durum KOBİ'lerin üretim ve iş gücüne dayalı yapılarından, bilgi ve teknoloji odaklı alanlara yönelmelerini bir zorunluluk haline getiriyordu. Hükümetin Asya krizi sonrasında özellikle teknoloji odaklı araştırma ve geliştirme yapan girişimci işletmelere yönelik destek politikası bu ihtiyaca cevap verecek niteliktedir (Ungson vd. 1997:87, 95).

Asya Ekonomik Krizi

Endüstrileşmenin ilk yıllarında dış yardımlardan ve hibelerden karşılanan sermaye girdisi, sonrasında gerek hükümetin bizzat sağladığı, gerekse chaebollerin hükümet destekli olarak sağladıkları kredilerle gerçekleştiriliyordu. Bu şekilde dış kredilerle yatırımlarını yapan ve pek çok alanda farklılaşan işletmeler, Asya krizi ile birlikte borç-ana sermaye dengesizliğinden kaynaklanan finansal problemlerle karşılaşmaya başladılar. Krize karşı ilk çözüm yine dış kaynaklı kredi bularak borçlarını ödemeye çalışmak veya yatırımlarını devam ettirmektir. Fakat kredilendirdikleri işletmelerin kritik durumlarının farkına varan finans kuruluşları, zaten kırılğan olan bölge ekonomilerinin de etkisiyle kredilendirmelerini ya durdurma veya sınırlandırma yolunu tercih ettiler. Kore hükümetinin krize karşı ilk önlem olarak Kore Won'unu devalue etti. Ancak won-dolar oranı neredeyse yüzde yüz oranında arttı. Bu durum yabancı finans kuruluşlarına olan borçları dolar üzerinden olan Kore şirketlerinin durumunu daha da kötüleştirdi (Wade, 1998: 1543; Sharma, 2003: 192).

28 Kasım 1997 tarihinde uluslararası kredilendirme kuruluşu olan Moody's Kore'nin kredi notunu A1 den A3 e düşürdü. Sonrasında 11 Aralık 1997'de B2'ye indirdi. Aynı yılın haziran ayında Kore'nin en büyük 3. otomobil üretici firması olan KIA Motors acil kredi desteği talebinde bulundu. 1998 yılında ise krizi aşamayan Kia Motors, Hyundai Motors tarafından devranıldı. Daewoo Motors ise Amerikalı General Motors'a devredildi (OECD, 1998:32).

Krizi aşmanın yollarından birisi de şirketlerin ağırlıklarından kurtulmalarıydı. Bu chaebollerin verimsiz iş kollarını kapatmaları, devretmeleri veya fazla iş gücünün işine son verilmesini gerektiyordu. Bu süreç uzun yıllar ömür boyu iş garantisi, aile gibi şirket, baba gibi şirket patronları kavramlarıyla özdeşleşmiş olan şirket kültüründe de değişiklik manasına gelmekteydi (Kim ve Bae, 2004; 16). Kriz sadece chaebolleri değil, aynı zamanda KOBİ'leri de büyük oranda vurdu. 1996-1999 yılları arasındaki KOBİ iflas oranlarını incelediğinde 1996 yılında % 14 olan iflas oranının 1997- 1998 yıllarında % 40'a ulaştığı gözlemlenmektedir. Sayısal olarak bakıldığında 1996 yılında 11598 KOBİ iflas etmişken, 1998 yılında 22828 KOBİ'nin iflas ettiği görülmektedir (Gregory, Harvie ve Lee, 2002:9).

Ekonomik krizi aşma gibi büyük bir yükü hükümeti devralan Kim Dae Jung, krizin temel nedenlerinden birinin de yıllardan beri chaebol eksenli yürütülen kalkınma hamlesinin yanında ihmale uğrayan yetersiz KOBİ destek politikalarının olduğunu anladı. Her alanda faaliyet gösteren, bütün üretim metodlarını ve gerekli olan parçaları bizzat kendisi üstlenen ve bu şekilde KOBİ'lerin gelişimini engelleyen chaebollerin aşırı büyümelerinin ve dengesiz borçlanmalarının önüne geçilmesi gerekiyordu (Krause, 2000:11).

Kim Young Sam hükümeti döneminde başlatılan, özellikle bilgi ve teknoloji ağırlıklı araştırma-geliştirme yapan girişimci işletmelerine yönelik destek politikalarına hız verildi. Özellikle finansal kuruluşlar chaebollere olan kredilendirmelerinin bir kısmını KOBİ eksenli olarak kullanılmaya başladılar. Bunun dışında chaeboller de KOBİ'lere karşı olan tutumlarını değiştirmeye başladılar. KOBİ'leri sindirme yerine onlarla işbirliğinin yollarını aramaya başladılar (Mo ve Moon 2003:147; Gregory, Harvie ve Lee, 2002:14).

Asya Krizi sonrasında Kim Dae Jung Hükümeti kurumsal yeni yapılandırma için 5 prensip tespit etti. 1) Chaebollerin ana iş kollarında odaklanmaları, 2) Borç-özsermaye dengesinin kurulması, 3) Chaebollerin alt şirketleri arasındaki karşılıklı kredi garantörlüğü uygulamasının kaldırılması, 4) Yönetimde, finansmanda ve muhasebede şeffaflık, 5) Yönetime daha fazla sorumluluk. Chaebollerin bu 5 prensibe uymalarını sağlamak amacıyla ise 3 teknik geliştirildi. 1) Muhasebe kayıtlarının ayrıntılı olarak incelenmesi, 2) Kanunsuz uygulamalarda chaebollerin sahibi olan büyük ailelere yönelik adli takibat ve soruşturma, 3) Aşırı borçlanmış olan şirketlere olan kredi desteğinin kesilmesi. Yukarıdaki şartları sağlamak için chaeboller verimsiz şekilde işletilen alt birimlerini yabancı firmalara satmak zorunda kaldılar (Krause, 2000:11).

Tablo 4 krizin Kore ekonomisine olan etkilerini göstermektedir. Kriz öncesinde artış gösteren gayri safi yurt içi üretimin 1994'teki seviyesine yeniden gelmesi için 3 yıl geçmesi gerekmiştir. Yine artış gösteren özel tüketim krizin etkisiyle azalmış, krizden 3 yıl sonra olan 2000 yılında bile 1994'teki seviyesine gelememiştir. Kriz öncesi artış gösteren hükümet harcamaları azalmış, 2000 yılındaki işsizlik oranı 1994'e göre daha da artmıştır.

Kriz sonrası

Hükümet araştırma ve geliştirmeye yönelik olarak ayırmış olduğu bütçeyi artırdı. Ülke çapında özel sektöründe dahil olduğu tüm araştırma geliştirme harcamalarına yönelik hükümet teşviklerinin payı %20'den, kriz sonrasında %27'ye çıkarıldı. Bu destek fonlarının önemli bir kısmı ise özel sektöre, özellikle venture işletmelerine aktarıldı. Bir diğer hükümet politikası ise bilişim teknolojilerinin (IT) promosyonuna yönelikti. Bu 2000'li yılların başında Kore de bilişim teknolojisi tabanlı venture işletmelerin artmasına sebep oldu. Bilişim, teknoloji, araştırma ve geliştirme faaliyetlerin toplam bütçesinde hükümetin payı 1997'de % 13 iken bu oran 2002 yılında % 34'e ulaştı. Asya Ekonomik krizi sonrasında büyük şirketlerden ayrılmak zorunda kalan kalifiye mühendisler ve araştırmacılar hükümet destekli fonların da yardımlarıyla teknoloji ve bilişim odaklı ve küçük ölçekli firmalar kurdular (Chung, 2010:343; Chung, 2007:31).

Tablo 4 Asya Ekonomik Krizi Öncesi ve Sonrasında Temel Ekonomik Göstergeler

	Kriz Öncesi			Kriz	Kriz Sonrası		
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Gayri Safi Yurt İçi Üretim*	504	606	621	550	348	449	512
Özel Tüketim*	290	351	359	314	184	242	276
Hükümet Harcamaları*	56	77	79	69	48	58	62
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Büyümesi **	8.3	8.9	6.8	5	-6.7	10.9	8.8
İşsizlik **	2.4	2	2	2.6	6.8	6.3	4.1
Enflasyon **	6.2	4.5	4.9	4	7.5	0.8	3.2
Dövizkuru ***	803.5	771	805	951	1401	1189	1131

* Milyar Dolar, ** %, *** 1 \$ = Kore Wonu

Kaynak: Dünya Bankası; Uluslararası Finansal İstatistikler, IMF; Ekonomik Bilgi Merkezi, Korea Development Institute; Kore Merkez Bankası

Alıntı: Lee, S ve Lee, H. (2004). *Economic Crisis, Domestic Competitive Position and Export Capabilities of Korean Firms*. Academy of Management Annual Meeting, New Orleans, Louisiana, August

Venture Şirketleri

Teknoloji odaklı olarak faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli venture şirketleri 1980'li yıllardan itibaren bilgisayar, telekomünikasyon, tıbbi teknoloji gibi alanlarda faaliyet göstermeye başlamış olsalar da, Kore hükümetinin chaebol eksenli politikaları neticesinde gelişmek için çok fırsat bulamadılar. Ancak 1997 ekonomik krizini takiben bu

durum değişmeye başladı. Gerek krizin etkisiyle yeni ve girişimciliği destekleyici politikaların aranması, gerek dünyadaki üretim ve insan iş gücüne dayalı endüstri yapısından araştırma, geliştirme ve bilişim ağırlıklı teknolojileri geçiş gibi sebeplerle venture şirketlerinin kuruluş ve teşvikine yönelik olarak düzenlemeler yapıldı. Venture işletmeleri teknoloji ağırlıklı araştırma-geliştirme ve üretim yapan kuruluşlardır (Kwon and Shepherd, 2001:157). Venture şirketi olarak kabul görebilmek için KOBİ'ler aşığıdaki 4 koşulu sağlamak zorundadır.

- 1) Satışlarının en az yüzde 5'ini araştırma ve geliştirme için harcamış olması
- 2) Toplam satışlarının en az % 50'sini patent satışlarından ve yeni teknoloji ürünlerin satışlarından sağlamış olması
- 3) Hükümet tarafından mükemmel teknolojiye sahip olmuş olduğunun tanınması
- 4) Sahip olduğu sermayesinin en az %10'unun venture sermayesi tarafından karşılanmış olması

Yukarıdaki koşullardan ilk ikisi teknolojik yeterlilik için aranan şartlar olup, üçüncü madde için hükümetin yetkilendirdiği bir kuruluşun vereceği yeterlilik söz konusudur (Wook, 2004, 133). 1997 Asya ekonomik krizi sonrasında aylık ortalama 300 şirket, venture şirketi statüsüne girmek için başvurdu. Venture şirketlerinin önemli özellikleri diğer KOBİ'lere ve büyük chaebollere göre daha fazla büyüme oranına sahip olmaları ve hızlı teknoloji geliştirme kabiliyetlerinin olmasıdır. Ayrıca krizin tesiriyle büyük şirketlerden çıkarılan kalifiye iş gücüne istihdam olanağı sağlamaları, bölgesel ve milli ekonomiye olan katkılarıdır. chaebollerin hantal yapıları dolayısıyla hareket kabiliyetlerinin düşüklüğü, yüksek sermaye ve iş gücü gerektiren büyüme stratejilerinin aksine kuruluşu kolay, düşük sayıda araştırmacı ve nisbeten küçük sermaye gerekliliği gibi hususlar venture işletmelerinin avantajları haline geldi (Lee ve Kim, 2000:339).

Yukarıdaki sebeplerle Kore hükümeti, 1997 yılında venture şirketlerini teşvik için hususi tedbirler kanununu çıkarmıştır. Bu kanun venture şirketlerini teşvik amacıyla 3 ana alana vurgu yapmaktadır. Bunlar venture işletmelerinin oluşumu için uygun ortam düzenlenmesi, finansman sağlama konusundaki koşulların iyileştirilmesi ve venture şirketlerin küreselleşmeleri için teşvik konularını içermektedir. Uygun ortam düzenlemeleri konusunda hükümet üniversiteler ve araştırma enstitüleri üzerinde odaklandı. Özellikle girişimci üniversite öğrencileri, akademisyen uzmanlara yönelik teşvikler sağlandı. Şirket kuruluşunda gerekli olan prosedürler kolaylaştırıldı. Venture şirketlerinde çalışan yeni mezun öğrenciler için askerliği uzun süreli tecil veya stratejik endüstriler için muafiyet, çalışan akademik kadro için ise emeklilik hakları saklı kalmak üzere uzun süreli izin veya geçici emeklilik gibi imkanlar sağlandı. Ayrıca venture işletmelerine destek olmak üzere Kore Venture Fon'u kurularak 83 milyon dolar aktarıldı. Bunun dışında küresel pazarda rekabet gücü elde edebilmeleri ve yurtdışındaki teknolojiden istifade edebilmeleri için ihracat desteği, yurtdışına yatırım yapacak venture işletmeleri için yardım fonu ve yurtdışında kurulmuş olan fabrikaların ve ofislerin desteklenmesi gibi politikalar izlendi. Venture işletmelerini bir arada toparlayarak karşılıklı bilgi ve tecrübe aktarımı sağlamak, üniversitelerin araştırma güçlerinden istifade gibi sebeplerle üniversite kampüslerinde kuluçka merkezlerinin (incubator) kuruluşları desteklendi (Gregory vd. 2002:15;UN, 2004:178). Değişik seviyedeki hükümet desteklerinin ötesinde venture işletmeleri için önemli bir olan bir husus, hükümetin venture işletmelerini tanıma ve kabul etme programının oluşturduğu hükümetçe tanınan kuruluş imajının meydana getirdiği pozitif etkidir. Kuruluş ve sonrasında sermaye artırımı için şahısların ve özel kuruluşlarında desteğine ihtiyacı olan venture işletmeleri, bu pozitif etkiyi krediye dönüştürmeyi başarmışlardır. 5580 venture işletmesinin %50'si, hükümetin teşviklerinden ziyade hükümet tarafından tanınan kuruluş olmanın verdiği pozitif imaj daha önemli diye cevap vermişlerdir (Wook, 2004:129).

Venture işletmelerinin kuruluş yıllarına göre sayılarına baktığımız zaman kriz sonrasına tekabül eden 1999 yılından itibaren sayıca hızlı bir artış gözlemlenmektedir. Ancak krizin etkilerinin giderilmesinin ardından sayının 3000 civarında seyrettiği görülmektedir. Venture şirketlerinin başarılarında önemli bir faktörde kurucularının eğitim seviyesi olarak görülebilir. Diğer KOBİlerden farklı olarak eğitim seviyeleri yüksektir. Örneğin 2002 yılı sonu itibarıyla venture şirketlerinin kurucularının %13,9'ü doktora, %22,1'i yüksek lisans ve % 48,7'si lisans seviyesinde eğitim görmüştür. Doktora ve yüksek lisansa sahip olanların oranları yıllara göre farklılık göstermekle birlikte % 42'ye kadar ulaştığı görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 5 Venture İşletmelerin Yıllara Göre Sayıları ve Kurucularının Eğitim Düzeyleri

Eğitim Düzeyi	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Doktora	212	1.038	832	831	714	436	402	431
Yüksek Lisans	494	1.543	1.324	1.269	1.242	708	571	666
Lisans	1.770	3.815	2.911	2.793	1.887	1.407	1.345	1.685
Toplam Venture işletme sayısı	3.262	7.634	5.977	5.740	4.579	3.038	2.756	3.244
Doktoralı ve Yüksek lisanslı oranı	0.21	0.33	0.36	0.36	0.42	0.37	0.35	0.33

Kaynak: Kore Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İdaresi (Korea Small and Medium Business Administration), http://stat2.smba.go.kr/dbsearch_re_01.jsp (9 Mart 2012 tarihinde erişildi.)

Araştırma ve geliştirmeye yönelik proje temelli çalışan venture işletmelerinin kurucularının branşları incelendiğinde, %70'e yaklaşan oranlarda mühendislik ve fen bilimleri kökenli oldukları görülmektedir (Tablo 6). Venture işletmelerin genel olarak uzmanlaştıkları alanlar incelendiğinde ise bilişim, biyoteknoloji, nanoteknoloji ve çevre teknolojileri gibi tamamen araştırma eksenli ve yeni gelişmekte olan teknolojiler eksenli olarak faaliyet gösterdikleri anlaşılmaktadır (Tablo 7).

Tablo 6 Venture İşletmelerin Kurucularının Branşları

Branşlar	2003	2004	2005	2006	2007
Mühendislik	3.059	2.609	1.754	1.634	1.902
Fen bilimleri	501	388	249	270	292
İşletme-ekonomi	1.048	759	459	386	481
Sosyal bilimler	462	320	202	171	223
diğer	667	502	374	295	346
(Mühendislik, Fen bilimleri/ Toplam) oranı	0.62	0.65	0.65	0.69	0.67
Toplam	5.737	4.578	3.038	2.756	3.244

Kaynak: Kore Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İdaresi (Korea Small and Medium Business Administration), http://stat2.smba.go.kr/dbsearch_re_01.jsp (9 Mart 2012 tarihinde erişildi.)

Tablo 7 Venture İşletmelerinin Uzmanlaştıkları Alanlar

Uzmanlık Alanları	2003	2004	2005	2007
Bilişim Teknolojileri	2.958	2.416	1.622	1.673
Biyoteknoloji	489	362	215	313

Nanoteknoloji	388	357	238	275
Çevre Teknolojileri	758	630	367	728
Kültür İçerikli Teknolojiler	417	201	171	160
Uzay ve Havacılık	-	-	-	93
Diğer	730	490	349	2
Toplam	5.740	4.456	2.962	3.244

Kaynak: Kore Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İdaresi (Korea Small and Medium Business Administration), http://stat2.smba.go.kr/dbsearch_re_01.jsp (9 Mart 2012 tarihinde erişildi.)

Chaebollerle ve diğer KOBİ'lerle karşılaştırıldıklarında satış artış oranı itibariyle venture işletmelerinin caebollere göre 2 kat, KOBİ'lere göre ise 3 kat artış gösterdikleri gözlemlenmiştir. Satış karlılığına göre karşılaştırıldığında ise chaebollere göre 22 kat, KOBİ'lere göre ise 2 kat fazla karlılık gösterdikleri anlaşılmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8 Chaeboller, KOBİ'ler ve Venture İşletmelerinin Karlılık Karşılaştırması

	Chaeboller	KOBİ'ler	Venture İşletmeleri
Satış artış oranı	% 16.7	% 12.5	% 35.2
Satış karlılığı	0.3	3.3	6.6

Kaynak: Kore Merkez Bankası, Şirket Performans Analizi, 2001

Alıntı: Chung, H.H., (2007), Lessons from the Korean Venture Industry Development, World Bank Working Paper, 39379

Venture işletmelerine yatırım yapabilecek ferdi yatırımcılar sayıları da oldukça arttı. 1997 yılında 100 kişiyle sınırlı olan ferdi yatırımcı (business angel) sayısı 2002 yılında binlerle ifade edilmeye başlandı. Gayri resmi ferdi yatırımcı ağları ve kulüpleri 1997'de 3 iken, 2001'de 33'e ulaştı. Kanuni olarak minimum 500.000 won (yaklaşık 450 dolar) ile en fazla 49 kişinin iştirak edebileceği ferdi yatırımcı ortaklıklarının sayısı 1999 yılında 10 iken 2001 yılında 83'e ulaştı (Baygan, 2003:17).

Bunun haricinde venture işletmelerine sermaye aktarımını sağlamak amacıyla Amerika'daki NASDAQ benzeri bir menkul kıymetler borsası olan KOSDAQ kuruldu. 1999 sonu itibariyle günlük işlem hacmi 2 milyar doları geçti. Korea Borsasına (KSE) hisse senedi arz edebilmek için daha ağır şartlar aranırken, KOSDAQ için hisse senedi arz şartları kolaylaştırıldı. Örneğin ödenmiş sermaye, mülk seviyesi, iş performansı ve borç özsermaye oranı gibi şartlar, venture işletmeleri için aranmadı (OECD, 2005:115).

Yukarıdaki uygulamalardan anlaşıldığı üzere Kore hükümeti endüstriyel yapısını değiştirmek ve küreselleşen dünyada yeni teknolojilerle rekabet gücünü artırmak için büyük şirketlerden daha ziyade teknoloji ağırlıklı çalışan işletmeleri destekleme ve araştırma geliştirme harcamalarını artırma yolunu tercih etti. Kore'nin gayri safi hasılasından ARGE harcamaları için ayırdığı oranın sürekli artış göstererek Japonyayı yakalaması, İngiltere, Amerika ve Fransa dahil pek çok ülkeyi geride bırakması ve Avrupa Birliği ile OECD ülkelerinin genel ortalamasından çok yukarıda olması da bu politikanın bir göstergesidir (Tablo 9).

Tablo 9 Gayri Safi Yurtiçi Hasılabın Yüzdəsi Olarak Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamaları

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Avusturya	2.26	2.26	2.45	2.46	2.52	2.67	2.75
Belçika	1.88	1.86	1.83	1.86	1.90	1.96	
Canada	2.04	2.07	2.05	1.97	1.91	1.84	1.95
Danimarka	2.58	2.48	2.46	2.48	2.58	2.87	3.02
Fransa	2.17	2.15	2.10	2.07	2.11	2.21	
Almanya	2.52	2.49	2.49	2.53	2.53	2.68	2.82
İtalya	1.11	1.10	1.09	1.13	1.18	1.23	1.27
Japonya	3.20	3.17	3.32	3.40	3.44	3.44	
Kore	2.49	2.68	2.79	3.01	3.21	3.36	
İspanya	1.05	1.06	1.12	1.20	1.27	1.35	1.38
Türkiye	0.48	0.52	0.59	0.58	0.72	0.73	0.85
İngiltere	1.75	1.68	1.73	1.75	1.78	1.77	1.87
Amerika	2.61	2.54	2.57	2.61	2.67	2.79	
Avrupa Birliği	1.76	1.73	1.74	1.77	1.77	1.84	1.92
OECD	2.0	2.21	2.18	2.21	2.24	2.28	2.34

OECD, Statistics from A to

Z http://www.oecd.org/document/0,3746,en_2649_201185_46462759_1_1_1_1,00.html

(4 Mart 2011 tarihinde erişildi)

Ülkedeki araştırma ve geliştirmeye ayrılan bütçenin artırılmasına paralel olarak KOBİ'ler ve chaeboller bünyesindeki araştırma merkezlerinin sayısı yıllara göre artış gösterdi. 2003'ten 2011'e kadar olan 7 yıl gibi bir sürede toplam araştırma merkezlerinin sayısı 2,35 kat arttı (Tablo 10). Toplam araştırma merkezlerinden % 63'ünün elektronik, bilişim ve makina gibi teknolojik avantaj sağlayabilecek konularında çalışmalarını Kore ekonomisinin geleceğine işaret etmektedir (Tablo 11).

Tablo 10 Özel Sektör Bünyesindeki Araştırma Merkezleri

	2003	2005	2007	2008	2010	2011
Toplam	9,808	11,808	14,974	16,719	21,786	23,059
Chaebol	1,084	1,123	1,143	1,168	1,162	1,179
KOBİ	8,724	10,685	13,831	15,551	20,624	21,88

Kaynak: Kaynak: Korea Industrial Technology

Association http://www.koita.or.kr/eng/indicators/koita_industrial.asp?loca=2#indicators02 (11 Mart 2012 tarihinde erişildi)

Tablo 11 Araştırma Merkezlerinin Alanlarına Göre Dağılımı

Alan	KOBİ ler	Chaeboller	Toplam
Elektronik/ Elektrik/Bilişim	9,696	385	10,081
Makina	4,296	276	4,572
Kimya Sanayi	3,011	252	3,263
Mühendislik ve İnşaat	1,312	107	1,419
Gıda İşleme	468	55	523
Tekstil	355	21	326
Diğerleri	2,742	83	2,825
Toplam ARGE Merkezi Sayısı	21,880	1,179	23,059

Kaynak: Korea Industrial Technology

Association http://www.koita.or.kr/eng/indicators/koita_industrial.asp?loca=2#indicators02 (11 Mart 2012 tarihinde erişildi)

Sonuç ve Tartışma

Kore'nin kalkınma macerası taklitçilikten innovasyona doğru uzanan bir süreçtir. Gelişmiş ülkelerdeki ürünleri taklit etmeye çalışarak başladıkları kalkınma sürecinde, dış yatırımcıya bağlı kalmadan kendilerine özgü bir model ortaya koydular. Hükümetin ihracat eksenli bir politika izlemesi ve sanayicilere geniş dünya pazarını hedef olarak göstermesi neticesinde motivasyonu muhafaza edildi.

Kalkınma hamlesinin başlangıcında hükümetin girişimci aile şirketlerine destek vererek onların önünü açması hem bu şirketleri dünya çapında iş yapar konuma getirmiş, hem de ekonomik gelişimi sağlamıştır. Hükümet katı devletçilikten ziyade planlayan, teşvik eden ve kredilendiren bir pozisyonda kalmış, özel girişimcinin bitmek bilmez enerjisini ve inovasyon ruhunu kullanmayı tercih etmiştir. Önceleri insan gücüne dayalı basit üretim işlerinde faaliyet gösteren chaeboller zamanla teknoloji öğrenen, transfer eden ve uygulayan dünya çapında şirketler haline geldiler.

Yunan mitolojisi günümüz toplumlarına örnek olabilecek güzel bir örnek verir. Atinalı mimar Daidalus'un oğlu olan İkarus, Kral Minos'un emriyle bir labirente kapatılır. Daidalos kendisi ve oğlu için bu labirentten kaçmaya yarayacak iki çift kanat yapar ve balmumuyla sırtlarına yapıştırır. Babası; İkarus'a uçarken güneşe yaklaşmamasını aynı zamanda da denize yakın uçup kanatların nemlenmesini engellemesi gerektiğini söyler. İkarus uçabilme özgürlüğü ile babasını dinlemez ve güneşe fazla yaklaşınca balmumu erir ve Ege Denizi'ne düşerek hayatını kaybeder. Bu paradoks Kore'nin gelişimi için de uygulanabilir. Savaş sonrası harabe bir ekonomiden gelişmiş bir ekonomi olma yolunda Koreyi yükseklere taşımış olan chaeboller, hantal yapıları, kontrolsüz büyümeleri ve uluslararası kredi kredi kuruluşlarına olan borçları yüzünden uçamaz, yükselemez durumdaydılar (Miller, 1990; Kim, 2001).

Chaebollere olan desteğin azaltılarak yeniden yapılandırılması ve KOBİ'lere olan desteğin artırılması dengeli bir büyüme için gerekliydi. 1997 Asya krizi Kore'nin eksikliklerini anlaması ve hatalarından ders çıkarması için iyi bir fırsat oldu. KOBİ'ler sadece desteklenmekle kalmayıp, ilerisi için stratejik önem arzedebilecek ve yeni teknolojilere yönelik araştırma geliştirme yapan venture işletmeleride özel kapsama alınarak gelişmeleri amaçlandı.

Üretimde işçi ücretlerinin payını olabildiğince düşürebilen Çin ve Güney Doğu Pasifik ülkeleri karşısında rekabet edebilmek için Kore'nin kaliteye ve bilimsel araştırma ürünü teknolojik yeniliklere önem vermesi gerekiyordu. Kore'nin devlet olarak araştırma ve geliştirmeye ayırdığı payını artırması, kalifiye insan gücü, gerek özel sektör gerekse devlete ait araştırma laboratuvarlarının sayıca çokluğu, piyasaları etkileyebilen global Kore şirketlerinin varlığı ve hızlı hareket edebilen, yenilikçi ve girişimci ruha sahip, küçük fakat dinamik venture işletmelerinin gelişimi Kore'nin sahip olduğu zenginliklerden sayılabilir.

KAYNAKLAR

- Amsden, Alice. (1989), *Asia's Next Giant*, Oxford University Press, New York
- Baygan, Günseli. (2003), *Venture Capital Policies in Korea*, OECD Science, Technology and Industry Working Papers 2003/02. OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/248000716362>
- Chang, Yunsik. (2008), *Korea Confronts Globalization*, Taylor & Francis, London.
- Choi, H.J., (1976), *Selection of Papers on the Korean Economy*, Yonsei University Press, Seoul (Korece).
- Congressional Budget Office Memorandum (1997), *The Role of Foreign Aid in Development: South Korea and the Philippines*. Washington: USA Congressional Budget Office, <http://www.cbo.gov/publication/14518>
- Chung, H.H. (2007), *Lessons from the Korean Venture Industry Development*, World Bank Working Paper, 39379.
- Chung, K. H., Lee, H.C. and Jung, K.H. (1997), *Korean Management: Global Strategy and Cultural Transformation*, New York: Walter de Gruyter, Berlin, New York.
- Chung, S. (1999), *Korean Innovation Policies for Small and Medium Sized Enterprises*, *Science and Public Policy*, 26(2), 70-82
- Chung, S. (2010), *Innovation, Competitiveness and Growth: Korean Experiences*, Annual World Bank Conference on Development Economics 2010, Global.
- Cyhn, J.W. (2002), *Technology Transfer and International Production: The Development of the Electronics Industry in Korea*, Edward Elgar Publishing, Northampton.
- Diaz, L. M. (2009), *Globalizing in Hard Times: The Politics of Banking-Sector Opening in the Emerging World*, Cornell University Press, New York.
- Eriksson, S. (2005), *Innovation Policies in South Korea and Taiwan*, Swedish Agency for Innovation Systems, Jonkoping.
- Gregory, G. Harvie, C. ve Lee, H.H., (2002), *Korean SMEs in the Wake of the Financial Crisis: Strategies, Constraints, and Performance in a Global Economy*. University of Wollongong: Working Paper, 02-12.
- Hahm, J.H. (2003), "The Government, the Chaebol and Financial Institutions before the Economic Crisis", Edts: Haggard, S. Lim, W. and Kim, E., *Economic Crisis and Corporate Restructuring in Korea: Reforming the Chaebol*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Hamilton, G.G. Feenstra, R. Choe, W. Kim, C.K. ve Lim, E.M. (2000) *Neither States Nor Markets: The Role of Economic Organization in Asian Development*. *International Sociology*, 15(2): 288-305.
- Harvie, C. and Lee, B.C. (2002), *the Role of SMEs in National Economies in East Asia*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- Hiemenz, U. (1999), *Growth and Competition in the New Global Economy*, OECD Publishing, Paris.
- Hobday, M. Howard, R. ve John, B. (2004), *Approaching the Innovation Frontier in Korea: The Transition Phase to Leadership*. *Research Policy*, 33 (10): 1433-1457.
- Jones, L. P. and SaKong I. (1980), *Government, Business, and Entrepreneurship in Economic Development: The Korean Case*, Harvard University Press, Mass.

- Kim, E. M. (1997), *Big business, Strong State: Collusion and Conflict in South Korea*, State university of New York Press, Albany.
- Kim, K. J. (2006), *The Development, Capitalist Development and National Identity*, Routledge, New York.
- Kim, D.O. and Bae, J. S. (2004), *Employment Relations and HRM in South Korea*, Ashgate Publishing, Hampshire.
- Kim, L. (1997), *Imitation to Innovation: The Dynamics of Korea's Technological Learning*, Harvard Business School Press, Boston.
- Kim, L. and Nelson, R. (2000), *Technology, Learning, and Innovation: Experiences of Newly Industrializing Economies*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Kim, L. and Rahlman, C. J. (1999), *Technology Policy for Industrialization*, in (ed), Kim, L., *Learning and innovation in Economic Development*, Edward Elgar Publishing, Northampton.
- Kim, S and Lee, K. (2000), *Characteristics and Economic Efficiency of the Venture Companies in Korea: Comparison with the Chaebols and Other Traditional Firms*, *Seoul Journal Economics*, 3(3): 335-360.
- Kong, T.Y. (2000), *the Politics of Economic Reform in South Korea: A Fragile Miracle*, Routledge, London.
- Krause, L.B. (2000), *the Aftermath of the Asian Financial Crisis for South Korea*, *the Journal of the Korean Economy*, 1(1):1-21.
- Landsberg, M. H., Jeong, S. and Westra, R. (2007), *Marxist Perspectives on South Korea in the Global Economy*, Ashgate Publishing, Ltd. , Hampshire.
- Lee, S. C. (2006), "Industrial Policy in the Park Chong Hee Era", Edt: Yi, P. C., *Developmental Dictatorship and the Park Chung-Hee Era: The Shaping of Modernity in the Republic of Korea*, Homa & Sekey Books, New Jersey.
- Lee, K. and Kim, S. S. (2000), *Characteristics and Economic Efficiency of the Venture Companies in Korea: Comparison with the Chaebols and Other Traditional Firms*, *Seoul Journal of Economics*, 13(3): 335-360.
- Lee, Y. I. (2003), *From Evolution to Revolution: Korea's New Market Environment*, Ashgate Publishing, London.
- Miller, D. (1990), *The Icarus Paradox: How Exceptional Companies Bring About Their Own Downfall*, Harper Business, New York.
- Mo, J. and Moon C. I. (2003), "Business Government Relations under Kim Dae Jung", Edts: Haggard S., Lim W. and Kim E., *Economic Crisis and Corporate Restructuring in Korea: Reforming the Chaebol*, Cambridge University Press, Cambridge.
- OECD, (2005), *OECD Economic Surveys: Korea 2005*, OECD Publishing, Paris.
- OECD, (1998), *OECD Economic Surveys: Korea 1998*, OECD Publishing, Paris.
- UN. (2004), *Promoting Business and Technology Incubation for Improved Competitiveness of Small and Medium-sized Industries Through Application of Modern and Efficient Technologies*, United Nations Publications, New York.
- Ungson, G.R., Steers, R.M. and Park, S. H. (1997), *Korean Enterprise: The Quest for Globalization*, Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts.
- Sharma, S.D. (2003), *The Asian financial Crisis: Crisis, Reform and Recovery*, Manchester University Press, New York.
- Sridharan, E. (1996), *The Political Economy of Industrial Promotion: Indian, Brazilian, and Korean Electronics in Comparative Perspective 1969-1994*, Greenwood Publishing Group, Westport.
- Park, M. (2008), *Democracy and Social Change: A History of South Korean Student Movements, 1980-2000*, Peter Lang, Bern.
- Wade, R. (1998), *the Asian Debt-and-Development Crisis of 1997-? Causes and Consequences*, *World Development*, 26:1535-53.
- Wook, J. J. (2004), *the Effect of Institutional Mechanisms under the Uncertain Environment: The Case of the Venture Firm Recognition System in South Korea and Its Implications for the Failure of Institutions*, *Development and Society*, 33(1):123-145.
- Yoo, C and Winsor, R. D. (2009), "The Changing Face of Korean Marketing Management", Edts: Rowley, C. Paik, Y., *the Changing Face of Korean Management*, Routledge, New York.